

Ярослав Кулініч

аспірант кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

ІНВЕСТИЦІЇ ДОМОГОСПОДАРСТВ У МІСЦЕВІ ФІНАНСОВІ ПРОЕКТИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Актуальним завданням сьогодення є розроблення й застосування цифрових інструментів управління з метою залучення інвестицій домогосподарств у краудфандингові проекти територіальних громад, що допоможе розширити джерела їхнього фінансування, оцінити дохід для потенційних інвесторів та диверсифікувати прибуток від інвестиційної діяльності.

Розвиток краудфандингових платформ має велике значення для нашої країни, яка зазнає зараз великих втрат від агресора. Співпраця людей, які об'єднують свої кошти (чи інші ресурси) задля підтримки інших людей, організацій, особливо збройних сил потрібна як ніколи зараз і буде ще актуальніша при відновленні зруйнованої економіки країни. Фінансування соціальних і економічних ініціатив територіальних громад допоможе відшукати більш тісний зв'язок людина-влада чи людина-бізнес, бачити реальне виконання проектів та їхні наслідки в реальному часі. Розроблення практичних рекомендацій для застосування краудфандингових платформ є основою для розвитку відповідного напрямку інвестиційної діяльності.

У зарубіжній практиці вже успішно функціонують ефективні платформи для залучення коштів, досвід яких слід вивчати задля створення своїх вітчизняних успішних платформ. Серед них:

– Kickstarter (США) – платформа для фінансування культурних, освітніх та екологічних проектів, що можуть використовуватися для підтримки місцевих ініціатив. Зібрала донатів від понад 3 млн осіб для близько 35 тисяч творчих проектів [1].

– GoFundMe (США) – платформа для збору коштів на соціальні проекти, починаючи від життєвих подій (святкові заходи) і включаючи серйозні обставини (нещасні випадки, хвороби) та інфраструктурні ініціативи на рівні громади.

– FundedByMe (Швеція) – одна з перших у світі краудфандингових платформ, що надає як винагороду, так і акціонерне фінансування, підтримує підприємців та інвесторів у створенні робочих місць та економічному розвитку.

– Спільнокошт (Україна) – одна з найбільших і найпопулярніших українських краудфандингових платформ, де можна підтримати корисні ініціативи, наприклад, Школу естетичного виховання дітей вимушених переселенців, яка надає дітям психологічно-терапевтичну допомогу. Тут збирають гроші на виробництво якісних бронежилетів, проведення тренінгів з тактичної медицини, на організацію прихистків для переселенців [2].

Розроблення цифрових краудфандингових платформ для їхнього застосування на місцевому рівні доцільно здійснювати з урахуванням особливостей реалізації кожного з етапів інвестиційного циклу (рис. 1).

Рис. 1. Етапи інвестиційного циклу із залученням цифрових краудфандингових платформ

Джерело: складено автором на основі [1; 2; 3].

На першому етапі завжди є пошук фінансування для проєктів, що може включати кошти домогосподарств через краудфандингові платформи, державні субсидії для соціально значущих проєктів, приватні інвестиції від бізнесу, а також кредити, залучені через інвестиційні облігації громад. Інструментами залучення є краудфандингові платформи (GoFundMe, Patreon, Kickstarter), цифрові додатки з штучним інтелектом для індивідуалізації пропозицій, а також інформаційні кампанії в соцмережах і на місцевих заходах для підвищення обізнаності населення [1].

Наступним кроком є аналіз та вибір проєкту. Вимоги до проєктів включають економічну привабливість, яка оцінюється за рентабельністю та прогнозованими доходами; соціальну значущість, що передбачає позитивний вплив на добробут громади та створення робочих місць; а також відповідність пріоритетам розвитку громади. Процес відбору проєктів складається з кількох етапів: залучення експертів для оцінки рентабельності та ризиків, проведення голосування серед мешканців для визначення пріоритетних проєктів, а також аналіз інвестиційного потенціалу кожного проєкту на основі прогнозів і моделювання.

На третьому етапі бюджетування проєктів передбачає формування бюджету для кожного проєкту, що охоплює всі необхідні витрати, а також

розподіл коштів між обраними проектами відповідно до затвердженого плану і доступних інвестицій. Моделювання доходів та строків окупності здійснюється за допомогою прогнозних моделей, які визначають терміни повернення інвестицій, враховуючи очікуваний дохід. Це дозволяє інформувати інвесторів про прогнозовані доходи для кожного проекту на основі моделей оцінки вартості.

Після реалізації проекту завжди йде етап моніторингу і звітності. Координація включає участь місцевих органів влади у співпраці з виконавцями, де відповідальні особи з місцевого бюджету контролюють витрати та строки реалізації. Проміжний контроль здійснюється шляхом регулярної звітності щодо використання коштів, яка доступна інвесторам через онлайн-платформу, а також залучення незалежного аудитора для перевірки фінансової звітності. Оцінка результатів реалізації охоплює аналіз фінансових показників, таких як обсяг доходів та повернення інвестицій, а також соціальних та економічних результатів, зокрема вплив на громаду та кількість створених робочих місць. Звітування здійснюється через онлайн-платформи, де інвестори можуть відстежувати проміжні та кінцеві результати, а також через місцеві звіти, що публікують інформацію про досягнення громади й прогрес виконання проектів.

Наступним кроком є розподіл доходів та виплат інвесторам. Механізм розподілу доходів передбачає виплати інвесторам за визначеним графіком, включаючи частку від прибутків, а також розподіл чистого доходу між громадою та інвесторами відповідно до їхнього внеску у фінансування. Прозорість виплат забезпечується за рахунок використання технологій блокчейну, які дозволяють відстежувати всі фінансові транзакції. Автоматизація процесів виплат через онлайн-платформи підвищує ефективність і надійність фінансових операцій.

Заключним етапом є аналіз стійкості фінансової моделі, яка включає оцінювання можливостей для повторного залучення інвестицій у подібні або нові проекти, а також формування портфеля успішно реалізованих проектів. Такий портфель слугує інструментом підвищення репутації громади, що сприяє зростанню інтересу інвесторів до майбутніх ініціатив. Повторне інвестування та нові проекти на базі вже знайомої платформи є ідеальним варіантом закінчення інвестиційного циклу.

На економіку територіальних громад суттєвий вплив здійснюють залучення інвестицій у місцеві проекти, інвестиції в енергозбереження допоможуть зменшити витрати на комунальні послуги. Важливо розробляти інфраструктурні проекти, здатні забезпечити робочі місця. Після війни не вистачатиме робочих рук для відновлення країни, тому необхідно буде розробити проекти по залученню інвестицій у модернізацію і автоматизацію виробництва.

Краудфандингові платформи сприяють залученню інвестицій домогосподарств у місцеві проекти. Створення нових джерел фінансування підвищить фінансову незалежність територіальних громад і дасть змогу

місцевій владі реалізовувати соціальні, економічні та екологічні ініціативи завдяки співпраці з населенням та забезпечать інвесторам стабільний дохід.

Використання краудфандингових платформ та інноваційних фінансових інструментів для залучення інвестицій у місцеві проєкти є перспективним напрямом розвитку місцевих фінансів та локальної економіки. Це сприяє економічному зростанню, підвищенню інвестиційної активності населення та зміцненню фінансової бази громад, а також забезпечує нові можливості для місцевих інвесторів. Раціональні ідеї, що не покриваються традиційним бюджетним фінансуванням, можуть бути втілені у життя за допомогою платформ які вже мають сотні реалізованих проєктів.

Список використаних джерел:

1. Куц Л. Л. Аспекти вибору краудфандингової платформи розробниками та інвесторами проєктів. *Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації*: зб. тез доп. XVI Міжнародної наук.-практ. конф. молодих вчених, м. Тернопіль, 9–10 квіт. 2019 р. Тернопіль, 2019. С. 92–94. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/37996>
2. Теслюк С., Матвійчук Н., Демчук Н. Краудфандинг як сучасний спосіб фінансування: проблеми та перспективи його розвитку в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-16>.
3. Тоцька О., Вавдіюк Н. Діяльність краудфандингових платформ в Україні: регіональний аспект. *Світ фінансів*. 2022. Вип. 1. С. 89–98. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/45794>